

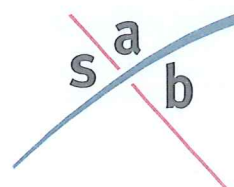
quick scan flora en fauna

Bennekomseweg 55 te Heelsum

Dhr. van der Knaap

16 april 2008

projectnummer 80183

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
1.3	BEOOGDE INGREPEN	3
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	4
2.2	FLORA- EN FAUNAWET	4
3	TOETSING	6
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	6
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	7
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	15

BIJLAGEN

Bijlage 1: gegevens Natuurloket

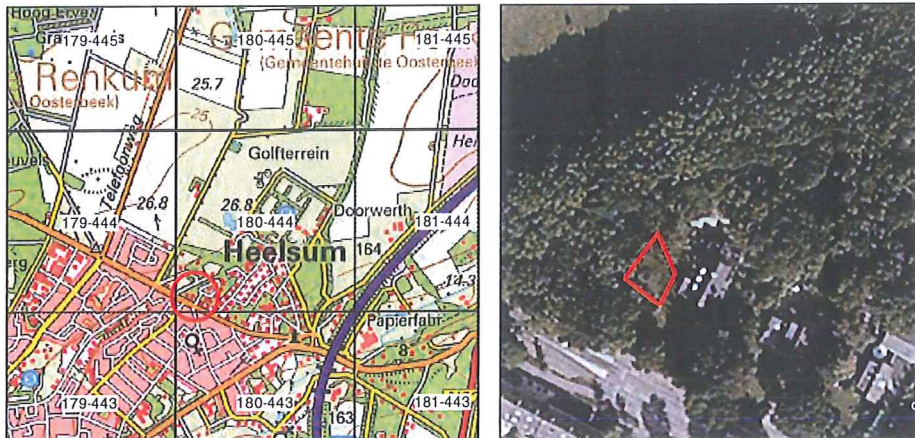
Bijlage 2: literatuurlijst

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Heelsum (gemeente Renkum, provincie Gelderland) is aan de Bennekomseweg 55 de realisatie van een nieuwe woning beoogd.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

globale ligging projectgebied (kaart: Natuurloket, luchtfoto: Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het projectgebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het projectgebied. Het projectgebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Op de overgang van het laag gelegen Renkums beekdal en de hoger gelegen stuwwal van de Veluwe ligt de kern Heelsum. Heelsum ligt ten noorden van de Nederrijn, ten westen van de snelweg A50 en het Renkums beekdal en direct ten noordoosten van Renkum. De omgeving van Renkum en Heelsum wordt gekenmerkt door het bosrijke gebied van de Veluwe (oosten en westen), een strook van agrarische gronden (noorden) en de uiterwaarden van de Nederrijn (zuiden). De kern Heelsum lijkt gebouwd te zijn in een bos, de kern is bijna in zijn geheel omgeven door bomen. In het zuiden staan de huizen dicht op elkaar en bestaan de groene elementen uit gazons en enkele bomen. Direct ten noorden van Heelsum ligt een golfterrein en een sportpark.

Het projectgebied ligt ten zuiden van het golfterrein, aan de noordwest rand van bebouwde kom van Heelsum. Via het golfterrein is verbinding met het agrarische buitengebied aanwezig. Ook is verbinding met de Veluwe mogelijk door middel van singels en kleinschalige bossen. De begrenzing van het projectgebied is al volgt: beukenlaan (met fietspad zonder verlichting) ten noorden en westen, een naast gelegen erf met bomenrij in het oosten en de Bennekomseweg in het zuiden. Ten westen van het projectgebied, achter de beukenlaan, ligt een gazon wat onderdeel uitmaakt van Villa Laura.

Het projectgebied zelf bestaat uit een verhard erf met stenen garage, woning en grintpad, een gazon met vijver, bomen (eiken, beuken, dennen en sparren) en struiken (ro-dodendron, hulst). Het grintpad loopt vanaf de Bennekomseweg naar de stenen garage.

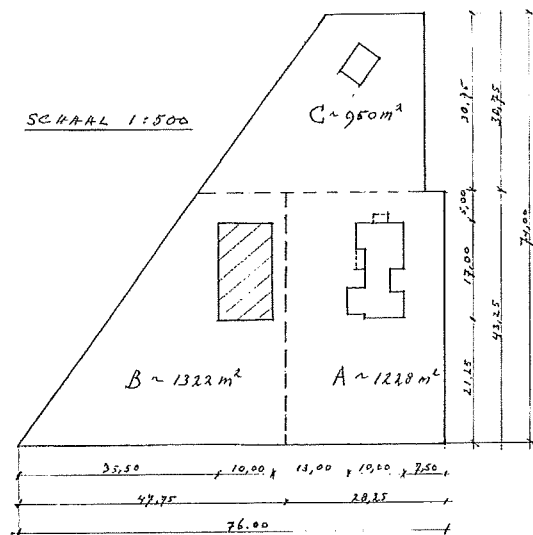
verhard erf projectgebied; grintpad naar stenen garage en woning met gazon (foto's SAB)

globale locatie van de nieuwe woning en te kappen bomen (foto's SAB)

1.3 BEOOGDE INGREPEN

De eigenaar heeft plannen om een nieuwe woning te bouwen, hiervoor zullen ongeveer 12 bomen (beuken en eiken, enkele bomen met stamdoorsnede van >30 cm) verdwijnen en zal de inrit worden verlegd.

globale inrichtingsschets; A=huidige woning B=nieuwe locatie woning, C=stenen garage

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Natura 2000) worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmogumenten ook opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 FLORA- EN FAUNAWET

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen, geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is;

- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het Natuurloket geeft in de kilometerhok waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (180-444), het voorkomen van beschermde vaatplanten, reptielen en dagvlinders weer. Binnen het kilometerhok zijn alle groepen niet evengoed onderzocht. Omdat het projectgebied maar een klein onderdeel uitmaakt van het betreffende kilometerhok, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, et al., 1997), de verspreidingsgegevens van RAVON (2006) (www.ravon.nl) en de Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen, et al., 2007). De eerste drie bronnen vermelden soortgegevens uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft. De laatste bron vermeldt gegevens per kilometerhok en zijn meer gedetailleerd. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 27 februari 2008 heeft een ecooloog van SAB Arnhem bv het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Natuurbeschermingswet

Het projectgebied te Heelsum ligt niet in, maar op ongeveer 600 meter afstand van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'de Veluwe'. De Veluwe is aangewezen als Habitatrichtlijngebied vanwege de voorkomende zeldzame habitats als heide, oude bossen, zandverstuivingen en vennen en soorten zoals gevleete witsnuitlibel, vliegend hert, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander, meervleermuis en drijvende waterweegbree. De Veluwe kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden van de soorten wespandief, nachtzwaluw, draaihals, ijsvogel, zwarte specht, boomleeuwrik, duinpieper, grauwe klauwier, roodborsttapuit en tapuit in Nederland.

globale ligging projectgebied nabij Vogel- en Habitatrichtlijngebied de Veluwe

Het projectgebied heeft, gezien de ligging binnen de bebouwde kom, de beperkte grootte, het gebruik en aanwezigheid van vervuiling door braam en hulst, geen raakvlak met bovengenoemde habitats en (vogel)soorten. Het is mogelijk dat één van de aangewezen vogelsoorten in het projectgebied voorkomt (foerageert). Echter, het verdwijnen van enkele bomen in het projectgebied heeft, gezien de binnenstedelijke ligging en afstand tot de Veluwe, geen negatief effect op de instandhouding van de soort op de Veluwe. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op het zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos). Gezien de ligging binnen de bebouwde kom, de grootte van het projectgebied en de tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos), zijn er geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Er zijn alleen lokaal effecten op flora en fauna te verwachten.

Ecologische Hoofdstructuur

Hetzelfde gebied dat is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied is ook aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar ook buiten de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden is sprake van EHS zones. Direct ten noordwesten van het projectgebied ligt de EHS (kernkwaliteit: verwevingsgebied). Een verwevingsgebied is gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur. Vanwege het lokale karakter van het project en de tussenliggende bomen zijn negatieve effecten op dit verwevingsgebied niet te verwachten. De EHS wordt in dit plan niet aangetast en de functie ervan wordt niet negatief beïnvloed.

globale ligging projectgebied naast EHS
(bruin= kernkwaliteit verwevingsgebied,
groen= kernkwaliteit natuur)

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Tijdens het veldbezoek (eind februari) zijn soorten als bosanemoon (*Anemone nemorosa*), gele dovenetel (*Lamium galeobdolon*), klein maagdenpalm (*Vinca minor*), hulst (*Ilex aquifolium*), rododendron (*Rhododendron ponticum*), braam (*Rubus fruticosus*) en klimop (*Hedra helix*) waargenomen. Ook staan o.a. de zomereik (*Quercus robur*), Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), beuk (*Fagus sylvatica*), den (*Pinus*) en spar (*Picea*) in het projectgebied. De braam en dovenetel zijn een teken dat het projectgebied verstoord en voedselrijk is. In het projectgebied zijn tevens enkele geulen gegraven en planten (narcissen en andere bollen) geplant. Aangezien de meeste strikt beschermde soorten in hun voorkomen beperkt zijn tot voedselarme gronden (zonder verstoring) of specifieke habitats is het niet waarschijnlijk dat strikt beschermde vaatplanten in het projectgebied voorkomen. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het projectgebied niet verwacht. De aanwezigheid van klein maagdenpalm betreft een aangeplant of gezaaid exemplaar. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het projectgebied soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europea*), vos (*Vulpes vulpes*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), woelrat (*Arvicola terrestris*), rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), aardmuis (*Microtus agrestis*), veldmuis (*Microtus arvalis*), dwergmuis (*Micromys minutus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), haas (*Lepus europeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes fiona*), waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en boommarter (*Martes martes*) voor.

Omdat binnen het projectgebied een gazon, enkele takkenhopen, ruigten en bomen aanwezig zijn en de locatie tegen een bosrand is gelegen, zijn vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, egel, konijn en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

De gewone rode eekhoorn leeft bij voorkeur in naald- of gemengd bos, echter ook in loofbos, vooral in boszomen. Verder in houtwallen, tuinen en parken in beboste omgeving. In verband met de afhankelijkheid van rijpe boomzaden is de leeftijd van het bos belangrijker dan de samenstelling (20 jaar en meer voor coniferen; 40 resp. 80 jaar voor eiken en beuken). Binnen het projectgebied komen verschillende voedselbronnen voor (eik, beuk, spar en den) waarvan sommige bomen

eekhoornnest in eik

ouder zijn dan bovengenoemde leeftijden. Ook is in een eik binnen het projectgebied een nest van een eekhoorn waargenomen. Deze eik staat direct naast de locatie van de te bouwen woning. Deze boom wordt volgens de afmetingen (van de nieuwe locatie van de woning) door de eigenaar niet gekapt. Als de werkzaamheden buiten het voortplantingsseizoen van de eekhoorn plaatsvindt (half maart – eind oktober) zijn negatieve effecten op de eekhoorn niet te verwachten. De beste periode voor de eekhoorn om met de werkzaamheden te beginnen is half september- november. Aangezien eekhoorns verschillende nesten per jaar hebben/bouwen, eekhoorns in de hiervoor genoemde periode niet gebonden zijn aan een nest en het nest nog steeds geschikt is als verblijfplaats na de bouw, zijn negatieve effecten op het lokaal in stand houden van de eekhoorn niet te verwachten. Met de kap van enkele bomen zou een gedeelte van het foerageergebied van de eekhoorn verdwijnen. Maar in de directe omgeving van deze bomen zijn voldoende andere voedselbronnen aanwezig (waaronder een ten westen gelegen beukenlaan), waardoor de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn niet aangetast wordt.

De meer strikt beschermde steenmarter komt volgens recente verspreidingsgegevens (Steenmarters in en om het huis, St. Landschapbeheer Gelderland, 2006) ook voor in en/of in de omgeving het projectgebied. De steenmarter is een soort die voorkomt in of nabij grote steden, dorpen en boe-

dicht struweel en takkenhoop

renerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Binnen hun leefgebied kunnen ze tal van schuilplaatsen hebben in takkenhopen, boomholtes, dichte struwelen, op zolders en in kruipruimten; slechts een gering aantal wordt hiervan regelmatig gebruikt. Vaak huist steenmarter ook in ruimtes onder daken, een opening van 8 à 9 cm is daartoe voldoende. De soort klimt, zowel in bomen als tegen gevels en muren. Aangezien geen gebouwen gesloopt worden en op de locatie waar de nieuwe woning staat gepland, geen dicht struweel aanwezig is en takkenhopen afwezig zijn, zijn directe negatieve effecten vaste rust- en verblijfplaatsen niet te verwachten. Net ten zuiden van de geplande locatie zijn wel takkenhopen en dicht struweel aanwezig. Het is daarom niet uit te sluiten dat hier vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort aanwezig is. Omdat dit behouden blijft zijn directe effecten op de soort niet te verwachten. Wel is het mogelijk dat een gedeelte van het foerageergebied verloren gaat. Echter een gedeelte van het projectgebied blijft nog steeds geschikt al foerageergebied en verbinding met nabij gelegen bosgebied (om te foerageren) is aanwezig. Door de bouw zijn negatieve effecten op de steenmarter niet te verwachten.

De waterspitsmuis is een soort dat afhankelijk is van de aanwezigheid van water. Aangezien in en nabij het projectgebied geen watervoerende elementen aanwezig zijn, is het uit te sluiten dat de waterspitsmuis een vaste rust- en verblijfplaats in het projectgebied heeft.

De boommarter is een erg schuwe soort. Hoofdzakelijk komt de soort voor in bebost gebied met een voorkeur voor naaldbos of gemengd bos; soms ook in meer open terrein, mits voldoende bosjes en lijnvormige elementen als heggen en houtwallen aanwezig zijn. In tegenstelling tot de steenmarter komt de boommarter slechts incidenteel voor in de nabijheid van bebouwing. Als vaste rust- en verblijfplaats zijn holle bomen van belang. In het projectgebied zijn geen sporen van boommarter aangetroffen en is een rustige plek voor de schuwe soort niet aanwezig (nabij woning en weg). Ook zijn geen boomholtes waargenomen. Hierdoor is het uit te sluiten dat de soort een vaste rust- en verblijfplaats in het projectgebied heeft. Eventueel zou deze soort het projectgebied kunnen gebruiken als foerageergebied, maar een gedeelte van het projectgebied blijft nog steeds geschikt al foerageergebied en verbinding met nabij gelegen bosgebied (om te foerageren) is aanwezig. Een doortrekkend exemplaar (meestal mannetjes) kan niet worden uitgesloten.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992; Limpens, et al., 1997) komen in de omgeving van het projectgebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast zijn er soorten die van beide elementen gebruik maken.

Er is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuur, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de rosse

vleermuis verblijven jaarrond in bomen. De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

De nieuwe woning wordt op meer dan 15 meter afstand van de huidige woning gebouwd. Hierdoor zijn negatieve effecten op de uitvliegroute van gebouwbewonende vleermuizen niet te verwachten.

Binnen het projectgebied staan enkele bomen met een stamdoorsnede van > 30 cm (eiken, beuken en dennen). In deze bomen zijn echter geen holtes of gaten waargenomen. Gezien de grootte van de bomen is het niet uit te sluiten dat gaten of holtes over het hoofd gezien zijn omdat enkele bomen met klimop waren bedekt. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bomen is dan ook op voorhand niet uit te sluiten. Enkele van deze bomen worden of gekapt of staan dichtbij de nieuwe locatie van de woning. Indien deze woning wordt gebouwd zullen negatieve effecten kunnen ontstaan op de aan- en uitvliegroute of op vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bomen. Nader onderzoek is noodzakelijk.

enkele bomen met > 30 cm stamdoorsnede

Het is mogelijk dat vleermuizen het projectgebied gebruiken als foerageergebied. Echter na de bouw van de nieuwe woning zal het gebied nog steeds kunnen functioneren als foerageergebied, omdat veel bomen behouden blijven. Tevens is verbinding met nabij gelegen bosgebieden aanwezig.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Parus caeruleus*), vink (*Fringilla coelebs*), roodborstje (*Eritacus rubecula*), winterkoninkje (*Troglodytes troglodytes*), houtduif (*Columba palumbus*), ekster (*Pica pica*) en boomklever (*Sitta europaea*).

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Sommige vogelsoorten zoals uilen en spechten gebruiken hun nesten jaarrond als verblijfplaats. Ook buiten het broedseizoen van vogels hebben nesten van deze vogels een beschermde status. Alle spechtensoorten en de bosuil broeden in boomholtes, terwijl de kerkuil gebruik maakt van gebouwen. De steenuil broedt zowel in boomholtes als in gebouwen. Tevens zijn nesten van in bomen broedende ransuilen en roofvogels jaarrond beschermd. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben. Nesten van zwaluwen zijn ook jaarrond beschermd.

Binnen het projectgebied zijn geen sporen (kalksporen en braakballen) van uilen waargenomen. Tevens zijn geen holtes in bomen waargenomen die door boombroedende uilen gebruikt kunnen worden. Het is op basis van voorgenoemde dan ook niet waarschijnlijk dat uilen (ransuil, bosuil en steenuil) een vaste rust- en verblijfplaats in het projectgebied

hebben. Aangezien er geen gebouwen verdwijnen zijn negatieve effecten op gebouwbe-wonende uilen (kerkuil en steenuil) uit te sluiten. Negatieve effecten op uilen worden niet verwacht. Spechten en/of spechtengaten en nesten van roofvogels zijn niet waargeno-men binnen het projectgebied. Het is niet waarschijnlijk dat spechten en roofvogels een vaste rust- en verblijfplaats in het projectgebied hebben. Negatieve effecten van de bouw op beide soorten zijn niet waarschijnlijk.

Omdat er geen gebouwen gesloopt worden en een ruime afstand (>15 meter) tot de huidige woning gehandhaafd wordt, zijn negatieve effecten van de bouw op zwaluwen uit te sluiten.

amfibieën

RAVON (2006) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON (Spitzen, et al., 2007) komen in de omgeving van het projectgebied amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), bastaardkikker (*Rana esculenta*), kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en de meer strikt beschermde soorten heikikker (*Rana arvalis*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) voor.

Het enige watervoerende element binnen en in de omgeving van het projectgebied is de vijver, die binnen het projectgebied ligt. Deze vijver is geheel omgeven door bakstenen en zonder enige vegeta-tie en daarmee zonder bescherming en beschut-ting. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dichtbij hun voortplantingswater (met uitzondering van de rugstreeppad). Op basis van de afwezigheid van watervegetatie en oevervege-

vijver binnen het projectgebied

tatie (beschutting) is het niet waarschijnlijk dat deze vijver gebruikt wordt als voortplan-tingsbiotoop voor strikt beschermde soorten. Het is daarom ook niet waarschijnlijk dat strikt beschermde soorten binnen het projectgebied een winterverblijfplaats hebben. Aangezien algemene amfibieënsoorten zich wel in minder geschikte wateren voortplan-ten, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Algeme-ne soorten, zoals bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken zijn gezien de binnen het projectge-bied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de win-terperiode binnen het projectgebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstor-en en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

reptielen

Volgens RAVON (Spitzen, et al., 2007) zijn de zandhagedis (*Lacerta agilis*), ringslang (*Natrix natrix*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), hazelworm (*Anguis fragilis*), gladde slang (*Coronella austriacus*), adder (*Vipera berus*) wel eens in de omgeving waar-genomen.

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in gelijdelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale

graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ring-slang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone.

Geleidelijke overgangen van bos naar opengebied is niet aanwezig. Wel is er een onderlaag onder de bomen aanwezige met verschillende struiken (rododendron en hulst), takkenhopen en bladeren. Dit zou voor reptielen die in bosgebieden voorkomen (o.a. hazelworm en gladde slang) een goede schuilplaats kunnen vormen. Aan de andere kant hebben deze soorten ook open plekken nodig voor opwarming. Deze zijn te vinden op het gazon binnen het projectgebied en nabij gelegen gazon van Villa Laura (westen). Omdat het projectgebied in verbinding staat met nabij gelegen bos en de Doorwerthse heide (op ongeveer 2 km) is uitwisseling tussen deze gebieden ook mogelijk. Op basis van bovengenoemde zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van reptielen zoals hazelworm, levendbarende hagedis en gladde slang niet uit te sluiten binnen het projectgebied. Negatieve effecten met de bouw van de nieuwe woning zouden kunnen ontstaan op vaste rust- en verblijfplaatsen van reptielen.

vissen

Omdat er in het projectgebied geen permanent watervoerende elementen zullen verdwijnen, kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. Volgens natuurloket komt binnen het kilometerhok een meer beschermde vlindersoort voor. Waarschijnlijk gaat het hier om de rouwmantel (Bos et al., 2006). Volgens Bos (2006) is de rouwmantel in 1996 waargenomen als overwinteraar. Echter de rouwmantel is in 1964 verdwenen als standvlinder. Aangezien de soort wel jaarlijks waargenomen wordt als zwerver uit omliggende landen, zoals Duitsland, zal het hier om incidentele zwervers gaan. Het projectgebied heeft geen speciale waarde voor de soort. Tevens is in de omgeving van het projectgebied het strikt beschermde heideblauwtje waargenomen (Bos et al., 2006). Echte deze soort is afhankelijk van een structuurrijke heide, dit komt niet in het projectgebied voor. Het is daarom uit te sluiten dat het heideblauwtje binnen het projectgebied voorkomt. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het projectgebied ligt aan de Bennekomseweg 55 te Heelsum. Op deze locatie zijn de bewoners van plan een nieuwe woning bij te bouwen. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

Het projectgebied te Heelsum ligt niet in, maar op ongeveer 600 meter van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'de Veluwe'. Het projectgebied heeft, gezien de ligging binnen de bebouwde kom, de beperkte grootte en aanwezigheid van verruiging door braam en hultst, geen raakvlak met aangewezen habitats, dieren en (vogel)soorten binnen het Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'de Veluwe'. Het is mogelijk dat één van de aangewezen vogelsoorten in het projectgebied voorkomt (foerageert). Echter, het verdwijnen van enkele bomen in het projectgebied heeft, gezien de binnenstedelijke ligging en afstand tot de Veluwe, geen negatief effect op de instandhouding van de soort op de Veluwe. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op het zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos). Gezien de ligging binnen de bebouwde kom, de grootte van het projectgebied en de tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos), zijn er geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Direct ten noordwesten van het projectgebied ligt de EHS (kernkwaliteit: verwevingsgebied). Vanwege het lokale karakter van het project en de tussenliggende bomen zijn negatieve effecten op dit verwevingsgebied niet te verwachten. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Door de groundbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zijn de tuinen waarschijnlijk ook weer geschikt als leefgebied.

De meeste van de mogelijk in het projectgebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, egel, kleine marterachtige, mol, spitsmuizen en muizen zijn beschermd

volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten, zijn soorten uit de soortgroep vleermuizen en reptielen niet uit te sluiten binnen het projectgebied. Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast.

Direct naast de te kappen bomen is in een eik een eekhoornnest waargenomen. Als dit nest behouden blijft en werkzaamheden gestart worden buiten het voortplantingsseizoen (half maart – eind oktober) zijn negatieve effecten op de eekhoorn niet te verwachten. De beste periode voor de eekhoorn om te beginnen met de werkzaamheden is half september.

4.3 CONSEQUENTIES

Omdat dit verkennende natuurwaarden onderzoek op basis van eenmalig veldbezoek de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand kan uitsluiten, moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: eind april tot begin augustus, minimaal eenmaal na half mei vanwege mogelijke aanwezigheid van myotissoorten;
- reptielen, levendbarende hagedis (tabel 2; Flora- en faunawet) en hazelworm (tabel 3; bijlage 1 AMvB; Flora- en faunawet) en gladde slang (tabel 3; bijlage 1 AMvB; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: alle reptielen zijn, afhankelijk van de weersomstandigheden in het voorjaar en najaar, te onderzoeken van begin april tot half mei en van half augustus tot half september.

Het gebruik van het projectgebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt verleend.

Indien de boom met het eekhoornnest aangetast wordt (gekapt) en werkzaamheden tijdens het voortplantingsseizoen plaatsvinden, is nader onderzoek naar het actief gebruik van het nest noodzakelijk. Als blijkt dat het nest actief gebruikt wordt, is een ontheffing nodig in het kader van de Flora- en fauna wet.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het projectgebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het projectgebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het projectgebied ongeschikt is voor dieren.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het projectgebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden;
- behouden van de boom met eekhoornnest.

Bijlage

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:180 / Y:444

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	3			5	goed	-	1991-2006
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen				2	slecht	0%	1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04
Reptielen	0	1	0	1	matig	0%	1992-2006
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Dagvlinders		1		1	redelijk	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1992-2006
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006

* Legenda

FF = Flora- en faunawet
lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens
verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
wordt aangegeven of op basis van
de gebrachte bezoeken een volledig
overzicht is te verwachten van de
soorten van de betreffende
soortgroep. Een toelichting op
deze categorieën kunt u vinden
onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
aangegeven uit welke periode de
gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

Bergmans, W. en Zuiderwijk, A. 1986. Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen, uitgeverij KNNV, Hoogwoud.

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Nederlands vereniging voor libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odoneta). Nederlandse fauna 4. Nationaal en Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrates Survey-Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Websites

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

